

4. БЕСЕДА

На Еванђеље о Другом доласку Христовом и о милосрђу и творењу добра

1. У претходни недељни дан Црква се причом о спасеном блудном сину подсећала несравњивог човекољубља Божијег према нама. Ове недеље она поучава о страшном Суду Божијем, држећи се ваљаног и дивног поретка и следећи пророчке речи, јер је записано: *Милосћ и суд њеваћу Ти, Госјоде* (Пс. 100; 1) и: *Једном њовораше Бој и ово двоје чух: да је моћ Божија и Твоја је, Госјоде, милосћ, јер ћеш Ти узвраћићи свакоме њо делима њејовим* (Пс. 61; 12–13).

2. Милосрђе и дуготрпљење Божије претходе, дакле, Његовом Суду. Бог у Себи поседује и Собом обухвата сваку врлину, Он је сушта праведност и милосрђе. Међутим, како се милосрђе не сједињује са судом (тј. са непристрасном праведношћу суда), као што је писано: *Да не њошћедиши ни нишћјеја на суду* (Приче Сол. 24; 23), Он је праведно расподелио време и за једно и за друго, тако да је садашњи век устројио као доба милосрђа, а будући као доба праведне плате. Због тога је све што се твори у светој Цркви благодаћу Духа Светога установљено тако да нас научи да овде добијемо опроштај грехова, да пожуримо да, док смо у овом животу, задобијемо милост и да учинимо себе достојнима Божијег човекољубља, јер је онај, последњи суд, немилосрдан за оне који нису творили милост.

3. Недавно смо говорили о неупоредивом милосрђу Божијем према нама а данас нам предстоји беседа о Другом доласку Христовом и са њим повезаним страшним Судом, као и о оним несазнајним стварима које ће се због њега догодити, а *које ни око не виде, ни ухо не чу, ни у срце човеково*, ако није причасно божанственом Духу, *не дођоше* – о стварима што превазилазе не само чула, него и ум и разум људски. И премда нас овоме поучава Онај Који све зна и Који ће свој земљи судити, Он ипак снисходи ка на-

шим моћима поимања, предочавајући нам примерене појмове. Стога се уводе појмови као “муња”, “облаци”, “глас трубни”, “престо” и њима слични, премда, сходно Његовом казивању, ми очекујемо нова небеса и нову земљу, када се ови садашњи измене.

4. Ако пак то што је речено – и то у виду снисхођења ка нашем поимању – душе савесних слушалаца испуњава страхом и трепетом, шта ће тек бити онда, када се све ово буде на делу догађало?! Колико би достојни требало да будемо у светом владању и у благочашћу док чекамо дан Доласка Божијега, због кога ће, као што говори свети Петар, *небеса с хуком проћи, а сјихије ће се ужарене расипати и земља и дела шћо су на њој изјореће* (2. Петр. 3; 10, 12)? А пре него што се ово саврши, десће се тегобни долазак и утицај антихристов ради борбе са вером, који ће бити допуштен на кратко време. Када се то стање не би прекинуло, нико се не би спасао, као што проповеда Господ у Еванђељима. Стога Он саветује Своје ближње, говорећи: *Бдиће, дакле, у свако време молећи се да се удосћојите да избејете све шћо се има дојодити, и да сјанете пред Сина Човјечијега* (Лк. 21; 36).

5. Све нас то, уистину, испуњава великим трепетом. Међутим, онима што живот проводе у неверју, неправди и немарности прети нешто још страшније од овога, а о чему и Сам Господ казује: *Пројлакаће сва племена на земљи*. Племена земаљска су они што се нису потчинили Ономе Који је дошао с небеса, нити су познали и призивали Оца небескога, нити су се пак сличношћу својих дела узнели ка Његовом племену. Каже се и следеће: *Јер ће доћи (онај дан) као замка на све који живе (досл. седе) на лицу васцеле земље* (Лк. 21; 35), односно на оне што су у преједану, пијанству, раскоши и житејским бригама приковали себе за земљу и земаљско, потпуно се приволевши ономе што чулима изгледа као блиставо – богатству, слави и насладама. Изразом “лице земље” Господ прикривено наговештава у чему се састоји њихова привидна радост. Говорећи како такви “седе” (грч. καθήμενος) Господ је указао на њихову постојану, дубоко укоренењу учмалост. Он овим речима безбожнима придружује и оне што без покајања до краја пребивају у греху, као што је Исаија предсказао: *Заједно ће јорити јрешник и безаконик, и никога неће бити да ујаси* (Иса. 1; 31). – *Наше живљење је на небесима, ошкуда очекујемо и Сјасићеља, Госјода Исуса Хрисја, каже апо-*

стол (Фил. 3; 20) и *Ви нистѣ од свѣѣа*, казао је Господ Својим ученицима, којима поручује и ово: *А када се њочне ово збивају, ускривитѣ се и њодигнитѣ главе своје, јер се њприближује избављење ваше* (Лк. 21; 28).

6. Видите ли како се они што живе у Христу испуњавају радошћу и неизрецивом одважношћу због онога што ће се неизоставно збити одмах након ових догађања, док су они што живе по телу испуњени стидом, чемером и посрамљеношћу? Стога и Павле ускликује, казивајући: *Бој ће дајти свакоме њо делима Њејовим: живој вечни онима који искривитѣ се у добрим делима ѡраже славу и часѣ и бесмртностѣ; а јаростѣ и ѣнев онима шѣло се у ѡрно ѡрошѣве истѣини а ѡкоровају не ѡравди. Невоља и ѡшѣа на сваку душу човека који чини зло* (Рим. 2, 6–9). Тако је било и у Нојево доба, када се грех силно умножио и овладао готово свима људима, и када од Бога дође потоп, који је уништио све што дише, сачувавши само овог праведник са читавим његовим домом, а ради стварања другог света. Бог је и после овога донекле пресецао зло које би се умножило у свету: огњем је спалио Содомљане, фараонове људе потопио је у мору, а безочни род јудејски истребљивао је глађу, немирима, болестима и страшним одмаздама.

7. Иако је свеопшти Исцелитељ ради људског рода употребио болне лекове и поступке исцељивања, Он није пропустио ни она средства која радују и која се с угодношћу користе: тако је уздигао оце, показао Пророке, сатворио знамења, дао Мојсејев закон, послао ангеле. Међутим, све је ово било слабо пред незадрживом бујицом нашег зла, и Сам Логос Божији приклонио је небеса и сишао на земљу, као велики Лек Који полаже крај и најтежим сагрешењима. Он је у свему, изузев греха, постао онакав какви смо и ми, у Себи Самоме укинуо грех и, оснаживши нас, отупео његов жалац. Крстом је посрамио његове началнике и сатруднике, смрћу уништивши онога који располаже смртном моћи.

8. И као што је у дане Нојеве Господ грешнике потопио водом, тако је доцније Својом праведношћу и благодаћу потопио и сам грех, васкрсао Себе као бесмртног, као неко Семе и Првину (први плод) вечитог света, као пример и изображење нашег васкрсења, којем се с поуздањем надамо. Васкрснувши и вазневши се на небеса, Господ је по читавој васељени послао апостоле, извео небројени збор мученика (или сведока, грч. *μάρτύρων*), истакао мноштво учи-

теља, показао Цркву светих (досл. преподобних). И пошто је све савршио, не пропустивши да учини ништа од онога што је било неопходно, увидео је да се нашом самовољом опет увећава зло или, боље речено, увидео је да се зло умножава у тој мери да ће се људи, оставивши Самог истинитог Бога и Самог истинитог Христа, поклонити антихристу и бити му послушни. Тада ће Он Сам сићи са небеса са силом и великом славом, али не више ради тога да би био дуготрпељив, него да би казнио оне који су својим лукавим делима у време дуготрпељивости сакупили против себе гнев Божији. Он ће те неисцељене грешнике одсећи од здравих као иструлели уд и предаће их огњу, док ће Своје избавити од утицаја лоших људи и саживота са њима и учиниће их наследницима Царства небеског.

9. А одмах после мрске дрскости антихристове Онај Који све држи у Својој десници изазваће огромни потрес свега, сагласно ономе што је изрекао преко Пророка: *Нећу поћресити само земљу, нећу и небо* (Агеј 2; 21). Он ће, дакле, потрести свет и раскинути највише границе свега, савиће небески свод, земљу помешати са огњем и све уништити, одоздо ће порушити, да их тако назовемо, темеље васељене, а одозго ће, као неизрециве ударе муња, послати мноштво звезда на главе оних што обоготворују лукавога, како би најпре казнио оне што су поверовали антихристу који им је свезао ум, тако да су га поставили уместо Бога. Затим ће се појавити Он Сам са неописивом славом и са силним трубним гласом и оживеће све што су уснули од постања света као што је некада Својим дахом оживео нашег праоца (Адама), и показаће их пред Собом као живе. Он безбожнике неће извести на суд, нити ће их удостојити ма и једне речи, јер, сагласно речима Писма, безбожници неће васкрснути на суд, него на осуду.

10. Према данас прочитаним еванђелским речима, Он ће на суд изнети све наше, јер је казано: *Када дође Син Човечији у слави Својој и сви свети анђели са Њим*. Приликом Његовог Првог доласка, слава Његовог Божанства била је скривена испод тела које је нас ради примио на Себе. Сада се она скрива код Оца на небесима, заједно са равнобожним (грч. ὁμόθεος)* телом. Тада ће се,

* В. G. W. H. Lampe, *Patristic Greek Lexicon*, где се овај придев преводи са: "раван Богу", "истоветан Богу", и у том смислу користе га, на пример, св. Григорије Богослов и св. Јован Дамаскин (в. *Тачно изложење православне вере*, III, 61) (прим. прев.).

међутим, открити сва слава Његова, јер ће се од истока до запада показати како сија и све крајеве васељене обасјава лучама божанства. Њу ће пратити глас живототворне трубе који ће испунити читаву васељену и, заједно са тим гласом (ова пројављена слава Божија) позиваће све ка Њему. И док је раније Он невидљиво спуштао ангеле, задржавајући њихово ревносно противљење богоборцима, тада ће Он доћи наочиглед свих и неће оћутати, већ ће с презиром одбацити непокорне и предати их на муке.

11. Дакле, *“када дође Син Човечији у слави Својој и сви свети анђели са Њим, њагда ће сести на престо славе Своје”*, записано је у Еванђељу. На исти начин ово је предсказао и предвидео и пророк Данило, говорећи: *Гледах докле се поставише пријестололи, и седе Ситарица Дана ... и ње, као Син Човечији иђаше с облашма небеским, и дође до Ситарица Дана и сјаде њед Њим, и даде Му се свака сила и часи, и њисућа њисућа служаше Му, и десети њисућа њо десети њисућа сјајаху њед Њим* (Дан. 7; 9, 10; 13). Са овим је сагласно и свето Еванђеље: *И сабраће се њед Њим сви народи, и разлучиће их између себе као њасиир шњо разлучује овце од јараги. “Овцама”* Он назива праведнике као људе кротке и добре, људе што су ходили равним путем врлина који је Он прокрчио и који су се Њему уподобили, будући да је и Њега Самог пророк и Крститељ назвао Јагњетом, говорећи: *Гле, Јање Божије Које узима на Се ѡријехе свијетња* (Јн. 1; 29). “Јарадима” пак назива грешнике као људе безочне, који пред собом нису имали пута, него су се сурвавали са стрмих литица греха. Оне прве, који су чинили праведна дела, поставиће са десне стране Себи, а оне који нису попут њих – са леве. *“Тада ће рећи Цар”*, говори Он, не додајући који Цар или Цар чега, јер осим Њега другога Цара нема: јер ако овде и има много царева и владара, ипак постоји само један истински Господ, један Цар, природни Господар васељене. Према томе, тада ће једини Цар казати онима што Му стоје с десне стране: *Ходитије блајословени Оца Мојеја; ѡримитије Царство које вам је ѡријремљено од ѡсјања свијетња* (Мт. 25; 32).

12. И заиста, управо ка томе је од самог почетка било усмерено стварање света, ка том циљу била је управљена она небеска и најстарија намера Очева, према којој је Ангео Очевог Великог савета створио живога човека не само по Свом образу,

него и по Свом подобију, човека који ће једном узмоћи да у себе смести величанство Царства Божијега, блаженство наслеђа Божијега, свесавршенство благослова Оца Небескога, и кроз коју је (намеру) постало све видљиво и невидљиво. Он није рекао: од постања чулног света, него једноставно – “*ог њосѣања свейѣа*”, како небеског, тако и земаљског. И не само ово, него су и божанствено и неизрециво умањење (грч. κένωσις), богочовечански начин живота, спасоносна Страдања и све Свете Тајне које су промислитељски и премудро устројене, имали за циљ да онај који је у овоме животу био веран из уста Спаситељевих зачује речи: *Добро, слуѣо добри и верни, у маломе си био веран, над многим ћу ње њосѣавиѣи; уђи у радосѣѣ њосѣогара својеѣа* (Мт. 25; 21). Ви што сте се, по Мојој замисли, благоразумно користили земаљским, пропадљивим и пролазним светом, ходите да наследите овај свет који је наступио и који сада јесте, свет небески, каже Господ, *јер оѣлагнех, и радосѣѣ Ми да једем; ожеднех, и на њојисѣѣ Ме; сѣѣранаѣ бејах, и ѡримисѣѣ Ме; наѣ бејах, и оденусѣѣ Ме; болесѣѣан бејах, и ѡсесѣѣиустѣѣ Ме; у ѣѣамници бејах, и гођосѣѣѣ Ми.*

13. Овде би требало испитати због чега Он спомиње само милостињу, ради које је подарио благослов и наслеђе Царства? Међутим, онима што слушају са разумевањем јасно је да (Господ) није споменуо само њу, јер је оне што творе милосрђе претходно већ назвао “овцама”. Тиме је потврдио њихову сличност са Собом и испуњеност сваком врлином, као и то да су они ради добра увек били спремни да иду на смрт, слично Њему Самом, као што је писано: *Као јаѣње на заклање вођен би и као овца нема ѡпред оним који је сѣѣриже не оѣѣвори усѣѣа Својих* (Иса. 53; 7).

14. Да би, дакле, такви били и они, посебно велича творење добра, јер је потребно да онај што ће наследити вечно Царство и ово поседује као пројаву (доказ) и плод љубави, као главу која надвисује све остале врлине. Господ је ово показао и у причи о десет девојака (в. Мт. 25; 11). Наиме, нису сви што су се онде задесили били уведени у божанствену (брачну) ложницу, него само они који су били украшени девственошћу. Девственост се пак неће успешно до краја очувати уколико је не буду пратили аскетизам и уздржање, као и многи и разнолики подвизи у задобијању врлине. Осим тога, девојке што у својим рукама држе светиљке, тј. свој ум

и познање које му је поверено, као и делатност своје душе а што је сликовито представљено као “руке” – јесу они што уздижу, укрепљују и током читавог свога живота посвећују Богу ум и душу, због чега се и повезују са светиљкама. Неопходно је такође да буде и довољно уља, како би светиљке могле горети. Уље је љубав, као круна врлина. И као што би, поставивши темељ и подигавши зидове али не доградивши кров, читав свој рад учинио бескорисним, тако ће се догодити и ако стекнеш све врлине, али не задобијеш љубав: тиме ћеш све њих учинити бескорисним и узалудним. Међутим, подједнако је тачно да се ни кров на кући не може доградити без зидова који га подупиру одоздо.

15. Према томе, Господ даје наслеђе Царства онима који су остале врлине запечатали делима љубави: такви су дошли до љубави или својим беспрекорним животом или су преко покајања у њој нашли уточиште. Као чуваре тајанственог рођења од Бога, оне прве међу њима називам “синовима”. Друге пак називам “најамницима”, јер су, захваљујући обиљу зноја покајања и смирења, поново задобили благодат као неку плату (за свој труд).

16. Због тога је, изложивши претходно у светим Еванђељима оно што се односи на суд, Господ затим навео и оно што се односи на љубав као нешто што усавршава или подстиче на већ набројане врлине (творења добра). Праведници ће пак одговарајући казати: *Господе, кад Те видесмо гладна, и нахранисмо? Или жедна, и напојисмо? Кад ли Те видесмо сираница, и њримисмо? Или наја, и оденусмо? Кад ли Те видесмо болесна или у тамници, и дођосмо Теби?* Видите ли те праведнике што стоје с десне стране Бога? Њима је, значи, услед праведности и напоредо са праведношћу својствено и милосрђе. Видите ли и још једну врлину посведочену код праведника као допуну пуноћи љубави, која је слична благовремено подигнутом бедему (да штити све врлине), а то је смирење? Такви тврде да су недостојни величања и похвала, као да нису учинили никакво добро – и то управо они о којима имамо сведочанство да ниједно добро нису пропустили да учине!

17. Управо због тога, како мислим, Господ одговара на њихову одважност, како би се свима показали, како би се својим смирењем узвисили и праведно задобили Његову благодат коју Он штедро дарива смиренима, *јер се Господ Јоргима њројивци, а сми-*

ренима даје благодати. Тако им и сада Он говори: *Заиста вам кажем: кад учинисте једноме од ове Моје најмање браће, Мени учинисте.* "Најмањима" их назива услед сиромаштва и незнатности њиховог положаја, а "браћом" због тога што је и Сам тако (у сиромаштву) живео на земљи у телу.

18. Почујте и зарадујте се ви, који сте сироти и убоги, јер сте по томе браћа Господња; и без обзира на то што сте сироти и убоги били независно од ваше воље, тиме што ћете трпети и благодарити (Богу), учинићете да то ваше благо постане добровољно. Почујте и ви, богати, и пригрлите блажено сиромаштво, да бисте постали санаследници и браћа Христу, и то још рођенија него што су то људи који сиротују противно својој вољи, јер је и Он, нас ради, добровољно сиротовао. Почујте и заридајте ви што охоло презирете своју страдалну браћу или, боље речено, браћу Господњу, те од вашег обиља убогима не дајете ни храну, ни уточиште, ни одећу, ни неопходно старање, и свој остатак (сувишак) не користите за попуњавање њиховог недостатка. И боље би било да кажем "почујмо и заридајмо", јер и мене самога, који вам ово говорим, прекорева савест, будући да нисам потпуно слободан од страсти: све док има много оних што се смрзавају и гладују, дотле сам ја пресит и одевен. Великог плача су достојни они што добра, која премашују свакодневне потребе, поседују и задржавају, па чак и брину како да их умноже. Њима је заповеђено да љубе ближње своје као себе саме, а они их не сматрају вреднима чак ни праха земаљскога! То значи да смо сребро и злато заволели више него своју браћу!

19. Обратимо се и покајмо се, и помажући потребама браће која сиротују у нашој средини учинимо их заједничарима имовине којом располажемо. Ако својевољно не изаберемо да богољубиво поделимо читав свој иметак, немојмо немилосрдно задржати све за себе. Учинимо ово једно, а због онога што пропустимо смиримо се пред Богом па ћемо добити Његов опроштај, јер ће Његово човекољубље допунити наш недостатак. Нека се никако не догоди да зачујемо онај страшни глас како каже: *Идиће од Мене, проклеши.* О, како је то страшно: удаљите се од живота, будите изузети из насладе, будите лишени светлости!

20. То, међутим, није све, јер каже и ово: *Идиће од Мене, проклеши, у огањ вечни који је приправљен ђаволу и анђелима*

његовим. Они што се налазе с десне стране ће имати живот, и то “у изобиљу”: имаће га у изобиљу по томе што се налазе у близини Божијој, али и по томе што ће обитавати као синови и наследници Царства. Насупрот овоме, они што стоје са леве стране су удаљавањем од Бога изгубили истински живот. Они ће изобилувати злом, јер ће бити придружени демонима и предати пакленим мукама.

21. Какав је тај огањ који спаљује и словесна телесна бића и бестелесне духове, тако да се муче а остају бесмртни, огањ од кога ће се наш земаљски огањ растопити, као што је записано: *Сѣихије ће се ужарене расѣоуиѣи* (2. Петр. 3; 12)? Колико се патња увећава због одсуства наде у избављење, будући да је тај огањ неугасив! А шта означава то насилно бацање у огањ? Постоји, кажу, река која носи тај огањ и односи људе све даље и даље од Бога. Зато Христос није рекао: “*оѣиѣиѣиѣ*”, него: “*иѣиѣиѣ*” (тј. непрестано се удаљавајте) *од Мене ѣроклеѣи*, јер сте проклет и због сиромаша и, премда би вас они трпели, достојни сте проклетства. Идите, говори Господ, у огањ који није приправљен вама већ ђаволу и ангелима његовим. Није таква била Моја првобитна воља, нисам вас ради тога створио, нити сам због вас саздао тај огањ. Тај неугасиви огањ запаљен је ради демона којима је зло постало навика, али је ваша нераскајана воља, слична њиховој, и вас међу њих уврстила. Ви сами сте добровољно изабрали саживот са злим анђелима: *Јер оѣлагнех, и не даѣоѣиѣ Ми да једем, ожеднех, и не најојисѣиѣ Ме; сѣранац бејах, и не ѣримисѣиѣ Ме; нај бејах, и не оденусѣиѣ Ме; болесѣиѣан и у ѣтамниѣи бејах, и не ѣосеѣиѣсѣиѣ Ме*. И као што, браћо, љубав и дела љубави представљају пуноћу врлина, тако и мржња и дела мржње, одсуство састрадања и воља да ништа ни са ким не делимо представљају пуноћу греховности; и као што врлине прате човекољубље и постоје упоредо са њим, тако и мржњу прате греси и зато људи већ и само због ње (мржње) бивају осуђени.

22. Желео сам да кажем да нема већег примера мржње према људима него када неко обиље новца цени више него брата. Међутим, видим да се може пронаћи још веће зло и још гори пример мржње према људима, јер има и таквих људи који не само што неће делити милостињу од свога богатства, него ће и ту-

ће присвојити. Нека, дакле, на основу онога што је одлучено за немилосрдне, закључе шта заправо себи припремају, каквих ће страдања допасти, какве су непојамне и страшне осуде достојни, нека се удаље од неправде и нека делима покајања умилостиве Бога. Они ће тада овако говорити: *Господе, кад Те видесмо љагна или жедна, или сираница или наја, или болесна или у ѿамници, и не ѿслужисмо Ти?*

23. Примећујете ли (у овим речима) и оно најкрајње зло – гордост, која је увек повезана са безосећајношћу (досл. са одсуством састрадања, грч. ἀσυνλάθεια), као што је, насупротив томе, састрадање повезано са смирењем? Тако праведници, будући похваљени због творења добра, не желе да се оправдавају, него се још више смирују. Они пак (гордељивци), пошто их Праведни Судија осуђује због њихове бездушности, не падају ничице и не смирују се, него противурече и правдају саме себе, због чега ће и зачути: *Заиста вам кажем: кад не учинисте једноме од ових најмањих, ни Мени не учинисте.* Тако ће, казује (Еванђеље), отићи “ови у муку вечну, а праведници у живој вечни”.

24. Будимо, дакле, браћо, милостиви према самима себи тако што ћемо бити милостиви према ближњима; састрадањем ћемо задобити састрадање, учинимо добро да би и нама било учињено добро, јер ће наша плата бити саобразна томе. Међутим, наше добротинство и човекољубље, наша љубав, милосрђе и састрадање се ни по мери ни по значају не могу поредити са оним што их далеко превазилази. Ти, наиме, пружаш од онога чиме располаже човек, и колико је човек кадар да учини добро, а примаш стоструко више из божанских и непресушних ризница и задобијаш живот вечни, а добротинства примаш од онога колико Бог може да чини добро, односно од онога *што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође* (1. Кор. 2, 9).

25. Похитајмо, дакле, да задобијемо богатство милости, да за мало новца купимо вечно наследство. Престрашимо се на доличан начин због одлуке која је донета за немилосрдне, да не бисмо и ми били тамо осуђени на основу ње. Не плашимо се да ћемо, делећи милостињу, и сами осиромашити, јер ћемо и ми зачути од Христа: *Ходити блајословени Оца Мојеја, наследити Царство.* Престрашимо се и учинимо све да због немилосрдности не останемо изван љубави према Богу јер, како казује Еванђелиста, *који не*

љуби браћу својих којих види, како може љубити Бога, Којих није видео (1. Јн. 4; 20)? И како би онај што не љуби Бога и могао да обитава уз Њега? Онај пак који није с Њим, отићи ће од Њега, а ко оде од Њега сурваће се у пакао.

26. Ми ћемо, међутим, показати дела љубави према нашој браћи у Христу: пружајући милост сиромасима, враћајући заблуде на прави пут, ма каква била њихова заблуда или потреба, будући праведни према неправеднима, укрепљујући оне што леже услед слабости, било да страдају од видљивих или од невидљивих непријатеља, било да трпе муке због злих духова или због страсти бешчашћа, посећујући сужње у тамницама, подносећи оне што нас нападају и угађајући један другоме чак и ако је неко негодује због свог брата, јер је и Христос нама угађао. Једноставно речено, на све начине, свим делима и речима, свим чиме располажемо покажимо љубав један према другоме, да бисмо и од Бога задобили љубав и да би нас Он благословио, да бисмо наследили небеско и вечно Царство које нам је обећано и припремљено за нас од постања света.

27. Нека се сви ми удостојимо овог Царства благодаћу и човекољубљем Господа нашега Исуса Христа, са Којим нека је Оцу, као и Светоме Духу, част и слава у векове векова. Амин.

